

Shri Raghunath Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ४१२५२

Title कर्म विपाकठ

Author *

Extent ४ पत्राणि Age *

Subject धर्म शास्त्रम्

कर्मविपाकः

ध ७ थ १ ✓

५७५१

५७५१

कर्म
विष्णु.
९

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ जिनारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं देवीसरस्वतीं च। संततो जयमुदीरयेत् ॥ नारादो
वाच केन कर्मफलप्राप्तिदुःखं केन च कर्मणा सर्वजन्मकृतं कर्म प्रायश्चित्तं कथं भवेत् ॥ १ ॥ स्तोत्राव उपाकृत
युगस्यादौ ब्रह्मलोकगतो मुनिः ॥ २ ॥ दशैव ब्रह्मलोके प्रासर्वज्ञं सपितामहं ॥ ३ ॥ विनयो नोपसंगमाश्च विवचनमा
ब्रवीत् भगवन् वदसोऽसि भक्तोऽसि जनवत्सल ॥ ४ ॥ यत्तु राक्षसाश्च सर्पाश्च ज्ञेयं ते केन कर्मणा ॥ ५ ॥ अंजनासेदजा
श्चैव उद्दिजाश्च जरायुजः ॥ ६ ॥ उत्पन्ना कर्मणा केन केन कर्म प्रलीयते ॥ ७ ॥ पुनश्चाप्यमुं सदेहं तमेव हि सुनिश्चितं ॥ ८ ॥
ब्रह्मोवाच साधुपुत्र त्वया शृण्वो लोकोद्भूता हेतवे ॥ ९ ॥ कथं याचिनः सदेहो त्वत्समो नस्ति चेत्तदा ॥ १० ॥ पंचैता
न्यपि स्थाने तत्तादेज रया लिका ॥ ११ ॥ आयुः कर्मवर्जितं च विद्या त्रिधनमेव च ॥ १२ ॥ यथा गवो सहस्रेषु वत्सो
विंदति मातरं तथा सर्वकृतं कर्म कर्तारमनुपश्यति ॥ १३ ॥ दीपवह्नियथा योगादृह्यते तैलसंयुतं तथैव
दह्यते वायुः ॥ १४ ॥ स कृतं पापकर्मणा ॥ १५ ॥ ब्रह्मोवाच शुभया जन्मभिः ॥ १६ ॥ सर्वत्र गन्तव्यं सांस्थितं तज्जस्य पाप
नाशार्थं साक्षात् ॥ १७ ॥ ददामाह ॥ १८ ॥ मोक्षदो वासुदेवोऽस्मि सर्वशास्त्रेषु गीयते तस्मात्कृतिप्रदां धुने ब्राह्म
णाय यद्दामाह ॥ १९ ॥ कल्पितं कल्पनापारमिद्विषयं दुर्लभं भुवि तत्प्रीतये हि ज्ञाया कल्पयेत्तुं ददाम् ॥ २० ॥
रुद्रप्रियां लोकवशं परमां शान्तिदायिनीं देहाहर्षं सुखोद्यन्तां गुरुयेत्तुं ददाम् ॥ २१ ॥ नारायणं च
अंगभारं सुलभं देहमार्गे गच्छति ॥ २२ ॥ विनः सर्वजन्मनिकोदोषः काक्षातिकेन कर्मणा ॥ २३ ॥ ब्रह्मोवाच
सर्वजन्मनि सो वै प्रथमांशो राजहारी ॥ २४ ॥ तेन वाप्येन स्य लक्ष्मो सलखापि यीरिः ॥ २५ ॥ परद्रव्यसहर्ता च ज
न्यदुस्वीभवेत्सदा सर्वपापस्य नाशार्थं विष्णुं कृतिर्यते नरैः ॥ २६ ॥ तत्र दानजपं कुर्यात्तुं कुर्याद्यथा वि
तो वस्वरजतं रत्नं वै एतदुपात्रफलैर्युतं दद्यात्तु जन्मने दानं सद्यः कल्पनाशान्तिं अश्विन्याहं मन्त्रेण च पात्र

॥ २ ॥
नाथयतिभिः ॥

विप्रायवेदविउषेसुनंदत्वाच्चुचिर्भवेत् नारदउवाच एककन्याभवेद्यस्य पुत्रेभ्यो वनसंभवेत् २० किंयाप्यक्रियतेतेनका
 कथा सर्वजन्मनः ब्रह्मउवाच सर्वजन्मभवेदिप्रोक्तवत्तेत्रं सरसयेत् यवोत्संभवेत गोचक्रोयहत्वा तु ब्राह्मणः २१ विप्रो
 हनति गे शीबुसाकन्यासुदसंभवा नेत्रेष्टुष्टपते पुत्रोत्रिभुजनासु २२ विपाकक्रयते सोपि प्रायाश्चित्तयथाक्रमं येन चैव
 सवत्सवत्सलोम्यादिसंयुता २३ सवत्सप्रतिमो गां च वत्सं कृत्वा चरोप्यक आकाशरक्तवस्त्रेण होमकृत्वा यथाविधिः २४
 अथ त्रिणोतिमंत्रेण जुहुयात्तिलसर्पिषा विप्राणां भोजने दत्त्वा पुनश्चातिमेव च २५ तस्मात्पुत्रेण तां कर्मश्रीं पुत्रं पुत्रा
 तिमानवाः प्रायश्चित्ते कृते कर्म पुत्रो भवति नान्यथा २६ नारदउवाच स्थियश्च ब्रह्मो यस्तन एषति च पुनः पुनः तेनैव किं
 कृते पापं तन्मे ब्रह्मिण्यामह २७ ब्रह्मउवाच नासीराणं चैव विज्ञेन विषयस्त्रादिवातकैः विना पराधेयो हेति नापां मा प्रापु
 नः पुनः २८ हेमदं प्यामयी नारी वस्त्रालंकारसंयुतां उर्मिस्तवंतदा कुर्याहोमकृत्वा यथाविधिः २९ गवोर्मिष्ठुन दानेन भा
 र्यादोषादिशुद्धाति विप्राणां दशसंख्यानां दयतीनां च भोजयेत् ३० सजयेद्देयपुष्टेः श्रवस्त्रालंकरणैः शुभैः भार्यायाप
 विनिर्मुक्तं तदा भवति नान्यथा ३१ नारदउवाच विद्यवा भवति सा नारी वात्सल्यं दावात्सल्यं दाया भवते किंयाप्यक्रियते तेन
 तासां सोषान्नदस्त्वमे ३२ ब्रह्मउवाच स्वपुतिं च विषं दत्त्वा परपुत्रं रता भवेत् नृत्यमिच्छति भर्तुश्च सारां जा भवति भवे ३३
 भर्तारं सजयेत्त्रित्येसानारी पुत्रसंयुता जायेते परमायुषः जायते परमागतिः ३४ तस्मात्पुतिः सदा पूज्यो भर्तारं सह गात्रिनी
 त्रिकोटिश्चाङ्गुकोटिस्त्रायावद्गोमशरीरं नावत्काले वसेत्स्वर्गं भर्तारं सह मोदते कोचर्नं प्रहसं कृत्वा नागयत्नोयति ३५ मुक्तादि
 पंचरत्नानि नारिकेलफलैश्च तैरीर्यस्त्रान्प्रदातवां कृत्वा प्रीत्यर्थं हेतवे ३६ विलोराशरतमंत्रेण जाप्यमष्टसहस्रम् नारदउवाच
 अ पुत्रोपि नरः कस्माद्यस्य पुत्रो न जीवति ३७ एकपुत्रो भवेद्यस्य नान्यद्वर्धमानं भवति तेनैव किं कृते पापं तन्मे वदस्व युव ३८
 ब्रह्मउवाच नृणां सर्वे पुत्रदा राप्सुस्तथा कर्मणो यार्जितं पुण्यं तच्च एव श्रद्धितो तम दिग्बंशं सेगं सेहृषां हितं भस्म ४१
 भाग्यहीनान्पश्यति गंगाधरं यिवाभं कं ४२ न्यासाय हारकपुत्रं त्वगं सर्वे धिने परं रिपुं लभ्यमुपासीनं पुत्राः पंचविधास्तथाः
 न्यासापेक्षारकः पुत्रः पुत्रं सर्वे धिकं परं गुणवां हृषोश्चैव सर्वलक्षणं संयुतं ४३ भक्तिचरणीये पुत्रं तस्या नृत्वादिने दिने प्रियता
 अथुरावाणीहस्ते हस्ते च दर्शयेत् स्वयं शास्त्रतोऽप्ये प्रीतिमुत्पाद्य चातुरः यथा तेन प्रदातव्यं न्यासाय हारकं पुत्रा ४४ ॥

क. वि.
क. २

उत्तमैव महाभागदारुणं प्राणनाशानं सारसं तस्य सोदत्ता पुत्रो भूता ग्रामोः ५५ अस्या पुषसः पुत्रो मरणं सोपि गच्छति उत्वेदया त्रयात्वेन
हत्तप्रते पुनः पुनः ५५ यदा हं पुत्र पुत्र पुत्रेति विलापे प्रकरोति सः तदा हास्यं करोति च कस्य पुत्रो दिकः पिता ५६ अनेनापि हृतं न्यासं नदं नपाय चारिणा
इत्यापहारी तो नापिमम प्राणं श्रियाः पिता ५७ दुःखि नमूहती चेन कथं जीया न सद्यः तदा दुःखप्रदा हं दुःखसद्भावा उन्नमं ५८ तेन पापेन न प्रपति पुत्राश्च
७१ पुनः पुनः पुनः नमि वैशेष्यश्च भद्रया पदारकः ५९ नष्टे न्यावमश्नतादि विना तारदि जातयः तस्या पापेन न प्रपति पुत्राश्च व पुनः पुनः ५९ वयं मे कः
त्रिकोपंचास प्राणन वसं जमान विपाकं त्रियते तेन पुनर्जन्म न कर्मणः ५९ ये तुं ये वे सवत्साश्च स्वर्णं प्रंगादि संपुतां सुवस्त्रां नृपसंपन्नो
सुशीलं च पयस्विनीं विप्राय वेद विद्वेदा नंद्याश्च शुद्धिं सुवर्णं प्रतिमां कृत्वा यावत्सुत्रास्तु संख्यया ५२ होमं कृत्वा प्र
दातव्यं वे एतु पात्रपत्नेर्पुत्रं यावत्संख्या प्रदेह्यं तस्यां पयस्विनीं चतुः पंच द्वाडांशं वा नवांशं च दशांशं वा नवमं वि
सुमाराभ्येत मैत्रेः पुत्राणां वरणां त्रुकेः ५९ जाप्ये न होमदाने च पुत्रो भवति नान्यथा ॥ प्रपद्ये राशिनाम
वातहराशिन सत्रे मे दुडं जातिको प्रात्री नाम च नवासी पयस्विनीं चतुर्दशैस्त्री चतुर्दशैस्त्री सदा खेतं वंसकिना स्ति भईदे पंचके
न्यात्रये कीदेहि तोरे तोरे कीपोती पांचदेहि वंस होई स्त्री उरुष संग दुर्देवेरी ४ एष राशिपाले ३ ति श्रीवर्म विपाके
ब्रह्म नारद संवादे कर्म कथनं नाम द्वितीयोऽध्यायः २ नारद उवाच स्वपादकर्णं स्पृशत्वा च प्रंगां खुरां चैव
पयस्व च पंचवाहीन तां स्पृशत्वा पलविंशताश्च कांसस्पृशं हि गुणं श्रुतां ग्राह्यं एव रतं पुत्रपयस्विनीं सुवे
सुवेष्टां च द्विजोत्तमाय मृत्युं जयस्य गायत्र्या जाह्नवं समसहस्रकम् विलोमं दसनां ग्राह्यं पांचपशतं सप्तकं
विंशत्येकं पचेत्पाचंडु र्गीयो कर्म पंचके दशसोवर्णं केळंगे स्वपंचपलान्विताः पंचाशत्पलिकां स्यातां त्रैवा
पितृपेव च येन विउणितं वसं स्मृतं अपिमनुजमः ब्रह्म उवाच कण संवंधनं पुत्रं प्रवलासितवाग्रतः रुणयस्य
गृहीत्वा पिप्रयाति मरणं नरः अर्घ्यदाता सुतो भूत्वा भ्राता भार्याश्च वापिता मित्रं संवंधिवर्तते दुष्टश्चैवात्सदैव सः
गुणानेव सदृश्येन सक्करो निष्करो वृत्ति जल्पने निष्ठुरं वाको सर्वदा स्वजनेषु च ३ मिष्टं मिष्टं हि सोऽस्यातिमो
गच्छांति नित्यशः धर्मकर्म करोति यं दौर्गवर्मणि स स्पृह ४ चौरकर्म गृह्णाद्व्यवर्धमानः स उष्यति पितरं

उतोऽसर्वेन जर्वा नि कन्यादानं तथैव च पुनर्नैकादशी प्राण्येका मा वैवायिना कृता ॥ १२ ॥ हितापरोपकारितायां तिनरकेपि
 ते नारदः प्रचंडाकर्कशा नारी नित्यं कलहकारिणी ॥ ६ ॥ कुचेला शीलरहिता परमर्त्री भिगा मिनी भार्या चंडा
 वती योऽपि तस्य कर्मवदस्य मे व्रह्म ॥ ७ ॥ पुत्रप्रवृत्ता मियथा सर्वस्य कर्मणाः गोदृष्ट्या क्रियते तेन सा दृष्ट्या
 गृहणीतया ॥ १८ ॥ भर्तृश्लेषे ये प्राणानां ज्ञाभंगं करोति च हतत्यापं कृतं तेन निर्दोशोऽपि भविष्यति ॥ १९ ॥
 येन सुवर्णसहितां सर्वालङ्कुरीयुतां सप्तान्नसहितां तद्वद्वासाणाम्भोजयेत्ततः ॥ २० ॥ गोवधादोषनिर्मुक्तो
 भार्यापि प्रियवादिनी सा तत्र तावजायेत भर्तृराज्ञायां कालिणी ॥ २१ ॥ नारदः प्रमेयं कर्मवर्णीनां श्वेतपी
 तं त्रिवर्णिकम् नानावर्णं प्रमेहेन तैर्नरैः किं कृतं पुरा ॥ २२ ॥ ब्रह्मः सो वर्णं रजतं ताम्रं कांसजं क्षतु रत्निकम् लोहं
 च वज्रसारं च विदुर्ममोक्तिं कृतया ॥ २३ ॥ चौरकर्मनरैर्येऽस्तुतेषां प्रमेदस्य संभवः पातुर्वायिभवेत्तस्य रोगग्रस्तः स
 दा भवेत् ॥ २४ ॥ विपाकं क्रियते सोऽपि दीयते अथ पातवः पंचरत्ना निवस्त्राणि दीयते नीलयेनवः ॥ २५ ॥ मुच्यते तेन पा
 येन रोगमुक्तः सुखी भवेत् नारदः एकप्रोक्तं हेयस्य द्वितीयो नास्ति संभवः सर्वजन्मकृतं पापं तन्मे विस्मरतो वद ॥ २६ ॥ ब्रह्म
 ऊले देवि ऊले विप्रः ऊलथर्म ऊलस्त्रिधः ऊले ज्येष्ठा सदा श्रज्या सेवतां कारयेत्तरः ॥ २७ ॥ ज्येष्ठस्य दत्तमानं च सर्वेषां
 मयमानतः उत्तमं संजति ते सर्वे तस्मात्पुत्रो द्वितीयकः ॥ २८ ॥ विपाकं क्रियते सोऽपि होमं जाप्यं यथाविधिः कपिलां
 च सवत्सां च वज्रकां च न संयुतां ॥ २९ ॥ वेणुपात्रे युतं अथैककान्तं वस्त्रं वेष्टितम् चंदनं रजतं देयं हृद्यं ते पुत्रयोत्रकाः ॥ ३० ॥
 नारदः हे कन्या भविष्य पुनः सुतिर्भवति ते सर्वजन्मकृतं किंतु तन्मे इह पितामह ॥ ३१ ॥ ब्रह्मः श्रमावासादिने प्राप्ते
 हतपातकृतं पुरा हतपातं द्विर्न जे च हे कन्ये चंद्रदोषतः ॥ ३२ ॥ तस्य पापस्य मुद्रायै चंद्रकृता तुरीयकं येन शश्वसमाश्रु
 तं दधिद्रोणं च तंडुलं ॥ ३३ ॥ द्वितीयात्रतकर्तव्यः सपत्नीकः शुचिर्व्रतः पलाशमागधी कुशामांजीश्वरजनीवला ॥ ३४ ॥

कर्मि.
५

सिद्धार्थवचसां सुदीनवो धन्यः प्रकीर्तिताः एते स्मार्ननरे कार्ये तदा श्रुतांति दोषतः ३५ ना १२. कन्याश्रवणवोजा।
ता केन कर्म भवेत्पिता पुत्रो नैव कदाचन ३६ ब्रह्म पूर्वजस्य निष्ठा यस्तु जलस्थानं च रोययेत् ५।
तिष्ठानं मगवातं तस्यार्थं जीववातकः ३७ गावश्च वनजीवाश्च निराशा जलवर्जिताः तेन पापेन विप्रेन्द्र कन्या ज
न्म भवेत्ततः ३८ वापीरूपतडागादिक्रियते वदथा वैने ग्रामे वारि बहेत्तोयै ईदमूलं विनिक्षिपेत् ३९ अमावा
स्यां कृतं श्राद्धं जलदानमनेकथा श्रुत्वा स्वतुलसीमूलं शिवगौरीजलं क्षिपेत् ४० गोदानं द्वादशी देये अमावास्या
तथा पितृ विप्राणां भोजनं शक्त्या हेमदानं यथा विधिः ४१ सजयेद्गुरुणा देवं देवस्तुतं परं जपेत् श्रावणं स्मार्तमे
त्रेण जाप्यं कृत्वा सहस्रकान् १००० ४२ नारदः कार्यविज्ञं भवेद्यस्य न कार्यं सिद्धते यदा ते नरैः किं कृतं कर्म तस
र्वं कथयस्व मे ४३ ब्रह्म पिता संपीडितो तेन माता संपीडिता तदा तयोर्दोषेण विज्ञं स्यान्न सुखं पितृदोषतः ४४ उभौ
हो वासिते पतेः सत्तु संक्रान्तिगोयने पितृपदेऽक्षयते मन्त्रादिषु युगादिषु ४५ पितृ संतर्पयेत्सुखी ब्रह्म श्राद्धं कृत्वा हिस
मतिः तदा निर्भीक दोषः स्यात्कार्यं विज्ञेन जायते ४६ नरदः मां सुहृदि भवेद्यस्य कर्मणा केन जायते केन पुन्येन
मुच्यते सत्यं हृदि पिता मरु ४७ ब्रह्म उवाच सर्वं च भविते मां सदिनमेकं जने नरः मरणो मां स विद्धेति मां स हृदिः स